

Prof. dr hab. Stanisław Koziarski
Uniwersytet Opolski
stanislaw.koziarski@uni.opole.pl

**Recenzja osiągnięcia naukowego (rozprawy habilitacyjnej)
dr Marty Borowskiej-Stefańskiej
pt. „Rola ekspozycji i podatności terenów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi
w ocenie ryzyka”**

Podstawą prawną niniejszej recenzji jest pismo dra hab. Bogdana Wrodarczyka, prof. UŁ - Przewodniczącego Komisji Uniwersytetu Łódzkiego do spraw stopni naukowych w dyscyplinie geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna z dnia 14 grudnia 2024 r. o wyznaczeniu mojej osoby przez Radę Doskonałości Naukowej na recenzenta w postępowaniu w sprawie nadania Pani Marcie Borowskiej-Stefańskiej stopnia doktora habilitowanego w dyscyplinie geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna oraz Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2023 r. poz. 742 z późniejszymi zmianami). Materiałem źródłowym do sporządzenia niniejszej recenzji była dokumentacja przygotowana przez Habilitantkę, w formie elektronicznej (na nośniku usb) przesłana pocztą na adres Uniwersytetu Opolskiego. W materiałach przesłanych pocztą elektroniczną znalazło się również wskazane powyżej pismo Przewodniczącego Komisji UŁ.

Informacje ogólne o habilitantce

Pani dr Marta Małgorzata Borowska-Stefańska urodziła się dnia 18 czerwca 1987 r. w Zgierzu. W kwestionariuszu osobowym nie wymieniono miejsca urodzenia, natomiast odnalazłem je na dyplomie doktorskim. Obecnym miejscem jej pracy jest Instytut Zagospodarowania Środowiska i Polityki Przestrzennej Wydziału Nauk Geograficznych Uniwersytetu Łódzkiego. Wykształcenie Habilitantki to m.in. dwa licencjaty. Pierwszy z geografii uzyskany na Wydziale Nauk Geograficznych Uniwersytetu Łódzkiego w 2008 r. na podstawie pracy dyplomowej *Monografia geograficzna kwartału ulic: Piotrkowska – S. Jaracza – Wschodnia – Rewolucji 1905 r.* Drugi licencjat z gospodarki przestrzennej uzyskany w 2009 r. na wspomnianym już Wydziale Nauk Geograficznych i Wydziale Zarządzania UŁ na podstawie pracy dyplomowej pt. *Zagospodarowanie przestrzenne wsi Pudłów Nowy.*

Stopień magistra gospodarki przestrzennej uzyskała Habilitantka w 2010 r. również na wspomnianych dwóch wydziałach: Nauk Geograficznych i Zarządzania UŁ po obronie pracy magisterskiej pt. *Procesy budowlane w Łodzi w sytuacji braku planów miejscowych.*

W 2014 r. Pani Marta Borowska-Stefańska ukończyła studium doktoranckie Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Geografii Fizycznej realizowane również na Wydziale Nauk Geograficznych UŁ. W tymże 2014 r. uzyskała stopień doktora nauk o Ziemi w zakresie geografii społeczno-ekonomicznej po obronie pracy doktorskiej pt. *Zagospodarowanie terenów zagrożonych powodziami w województwie łódzkim* na Wydziale Nauk Geograficznych UŁ. Promotorem jej rozprawy doktorskiej był prof. dr hab. Tadeusz Marszał. Ponadto Habilitantka ukończyła w 2023 r. studia podyplomowe z zakresu bezpieczeństwa narodowego w Wyższej Szkole Kształcenia Zawodowego po przedstawieniu pracy dyplomowej pt. *Migracja, jako zjawisko i jej wpływ na bezpieczeństwo państwa*.

Pani Marta Borowska-Stefańska również zawodowo jest związana z Wydziałem Nauk Geograficznych Uniwersytetu Łódzkiego. W latach 2011-2014 pracowała, jako asystentka w Katedrze Zagospodarowania Środowiska i Polityki Przestrzennej. Od 2014 r. do chwili obecnej jest zatrudniona na stanowisku adiunkta w Instytucie Zagospodarowania Środowiska i Polityki Przestrzennej wspomnianego Wydziału Nauk Geograficznych UŁ.

Z powyższego przeglądu kierunków ukończonych studiów można wnioskować, że Kandydatka jest bardzo dobrze przygotowana do realizacji badań naukowych w tematyce, którą przedstawiła w osiągnięciu naukowym i już praktycznie od prawie 20 lat związana jest poprzez studia i pracę z Wydziałem Nauk Geograficznych Uniwersytetu Łódzkiego.

Jako recenzent próbujący ocenić merytoryczne dokonania Habilitantki muszę zwrócić uwagę na rzetelne, bardzo dokładne i szczegółowe, a zarazem przejrzyste i czytelne dla odbiorcy opracowanie zwłaszcza autoreferatu i pełnego zestawienia wszystkich osiągnięć z ciekawym układem pomocnych sygnatur literowych porządkującym wszelkie przejawy działalności naukowej, konferencyjnej, dydaktycznej i organizacyjnej ocenianej Kandydatki.

Osiągnięciem naukowym, które Pani dr Marta Borowska-Stefańska przedstawiła, jako podstawę do ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dyscyplinie geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna jest cykl aż jedenastu tematycznie powiązanych ze sobą publikacji, których problematykę badawczą ujęła Autorka pod wspólnym tytułem *Rola ekspozycji i podatności terenów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi w ocenie ryzyka*. Artykuły te są wynikiem jej prac indywidualnych (A.10, A.11), a także zespołowych, realizowanych we współpracy z autorami polskimi (A.1–A.6.), jak i zagranicznymi (A.7–A.9). Przyjęta w recenzji numeracja artykułów osiągnięcia (A.1–A.11) nawiązuje do zestawienia publikacji wprowadzonego przez Habilitantkę w autoreferacie i pozwala uniknąć piszącemu wielokrotnego cytowania ich pełnych notek bibliograficznych. Wspomniane artykuły stanowią – jak pisze Habilitantka – efekt badań prowadzonych w ramach

ekspertyzy oraz trzech projektów badawczych. Warto w tym miejscu recenzji wymienić ich tytuły, odbiorcę oraz rolę Autorki w ich powstaniu, bo stanowią istotny element i rezultat pracy naukowej Habilitantki oraz potwierdzenie jej zdolności do pracy w zespołach badawczych. Wspomniane projekty, w których Habilitantka była wykonawcą, to m.in.:

1. Analiza historycznego rozwoju zagospodarowania w granicach terenów zalewowych; ekspertyza na zlecenie WWF Polska w 2019 r. przygotowana przez zespół: Borowska-Stefańska M., Kobjek S., Kowalski M., Lewicki M., Tomalski P., Wiśniewski S.;

2. Zmiany teoretycznej dostępności transportowej i obciążenia sieci drogowej na skutek wystąpienia powodzi na terytorium Polski; projekt realizowany w latach 2019-2021, a finansowany przez Narodowe Centrum Nauki w ramach konkursu OPUS;

3. *Zmiany dostępności i obciążenia sieci drogowej w miejskim systemie transportowym na skutek wystąpienia powodzi błyskawicznej – przykład Łodzi*. Grant interdyscyplinarny, realizowany w latach 2023-2024 w ramach konkursu Inicjatywa Doskonałości – Uczelnia Badawcza (IDUB);

Natomiast istotny w dorobku Pani dr Marty Borowskiej-Stefańskiej jest grant dla młodych badaczy pt. *Optymalizacja działań związanych z zarządzaniem ryzykiem powodziowym (proces ewakuacji ludności) w województwie mazowieckim z wykorzystaniem nowoczesnych narzędzi komputerowych* (realizowany w latach 2021-2023), w którym pełniła funkcję kierownika.

Przytoczne powyżej tytuły projektów wskazują na ich jednoznaczne powiązanie z tematyką osiągnięcia naukowego Habilitantki, a rola w nich pełniona przez jej osobę: od wykonawcy, poprzez głównego wykonawcę po kierownika, w pełni potwierdzają jej umiejętności twórczej pracy naukowej w zespołach badawczych i możliwości osiągnięcia także efektów w postaci znaczących anglojęzycznych publikacji.

Kolejne fragmenty autoreferatu zawarte na stronach 5-10 przynoszą pełne szczegóły bibliograficzne 11 publikacji zakwalifikowanych (A.1-A.11) przez Autorkę do osiągnięcia naukowego. Znalazły się tam m.in. takie informacje jak nazwiska autorów, tytuł artykułu, czasopismo, w którym go zamieszczono, numer DOI oraz istotne dla oceny parametry bibliometryczne publikacji w postaci ich punktacji zgodnej z listą Ministerstwa Edukacji i Nauki oraz oceną wpływu IF (Impact Factor). Analiza wspomnianych parametrów bibliometrycznych wskazuje, że w zestawie 11 publikacji osiągnięcia: 3 pozycje współautorskie zamieszczone na łamach czasopism notowanych po 140 punktów MEiN, 1 pozycja również współautorska osiągnęła 100 punktów, 4 pozycji oszacowano na 70 punktów, a pozostałe mieszczą się w niskim przedziale 20-30 punktów. Przy jednej z

publikacji nie wskazano natomiast liczby punktów. Podsumowując ten przegląd parametrów bibliometrycznych należy stwierdzić, że szczególnie wysoko punktowane (140-100 punktów MEiN) publikacje osiągnięcia są współautorskie z licznym czasem gronem autorów liczącym 4-6-8 i 9 osób. Również pozycja Habilitantki w kolejności autorów również bywa różna, jednakże jak ocenia sama zainteresowana zawsze miała ona znaczący udział w powstaniu omawianych publikacji. Dla recenzenta ważne są natomiast autorskie dokonania Habilitantki, a w tym przypadku są to dwie publikacje obie wyszacowane na 70 punktów MEiN. Wszystkie omawiane publikacje są anglojęzyczne, zamieszczone w dobrych czasopismach, a ich IF zamyka się w przedziale 1,13-5,39 dla pozycji współautorskich oraz IF 1,7-1,8 dla dwóch publikacji również anglojęzycznych samej Autorki autoreferatu. Niewątpliwym walorem omawianego zestawu tychże 11 publikacji osiągnięcia jest ich spójność tematyczna, a również nazwiska współautorów, które nie są przypadkowe i pojawiają się nie tylko we wspomnianych pozycjach literatury, ale także w przywołanych w autoreferacie grantach, ekspertyzach i projektach badawczych w których Habilitantka była kierownikiem lub współwykonawczynią.

Po tej formalnej ocenie osiągnięcia naukowego Habilitantki przechodzę do merytorycznej jego oceny. Tytuł osiągnięcia **Rola ekspozycji i podatności terenów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi w ocenie ryzyka** w mojej ocenie jest zbyt specjalistyczny i dla przeciętnego odbiorcy nawet stylistycznie nieskładny. Dopiero analiza wprowadzenia do omówienia, podanie definicji pojęć ekspozycji i podatności oraz zamieszczony schemat (ryc.1) wybranych elementów ryzyka powodziowego wiele wyjaśniają. Wszystko staje się czytelne po wyartykułowaniu głównego celu osiągnięcia, którym było określenie roli ekspozycji i podatności w ocenie ryzyka powodziowego. Do realizacji tego celu Habilitantka wyznaczyła cele pomocnicze, takie jak:

1. Wskazanie wpływu uwarunkowań prawnych na zagospodarowanie terenów zagrożonych powodzią w Polsce [**Cel 1**]. Realizacja tego celu została zawarta w artykule sygnowanym w osiągnięciu, jako (A.1) pokazała, jak ważne jest odpowiednie planowanie przestrzenne na obszarach zagrożonych powodzią w minimalizacji ryzyka powodziowego.
2. Ocena funkcjonowania systemów transportowych w Polsce, w obliczu wystąpienia powodzi [**Cel 2**]. Realizacja tego celu zawarta została w trzech artykułach sygnowanych w osiągnięciu, jako (A.2, A.3, A.4), przyczyniła się do oceny potencjalnych szkód

pośrednich, związanych ze zmianami w funkcjonowaniu systemów transportowych na skutek powodzi.

3. Ocena wpływu ewakuacji na funkcjonowanie systemu transportu drogowego w Polsce oraz identyfikacja czynników zwiększających efektywność tego procesu [Cel 3]. Ewakuacja to jeden z ważnych etapów zarządzania katastrofami, a to zostało udokumentowane w osiągnięciu publikacjami sygnowanymi, jako (A.5, A.6, A.7, A.8, A.9), które wskazują m.in. na znaczenie czynnika ludzkiego czy instytucjonalnego w analizach związanych ze zwiększeniem efektywności ewakuacji, a tym samym zmniejszeniem podatności na powódzie.
4. Ocena podatności na powódzie w kontekście ograniczania poziomu ryzyka powodziowego [Cel 4]. Dla realizacji tego celu wskazano rolę podatności (rozumianej wieloaspektowo) w minimalizacji negatywnych skutków powodzi oraz zaproponowano wskaźnik podatności na powódzie. Tutaj Habilitantka posłużyła się własnymi, autorskimi publikacjami sygnowanymi w osiągnięciu, jako (A.10, A.11). Właśnie te publikacje wskazują jednoznacznie, jaki jest wkład Autorki w rozwój dyscypliny geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna.

W kolejnych akapitach autoreferatu następuje szczegółowy opis realizacji postawionych w osiągnięciu celów pomocniczych wspartych odwołaniami zarówno do przedstawionych w osiągnięciu naukowym artykułów, jak i tematycznymi odniesieniami do literatury przedmiotu. Przyjęty w autoreferacie układ celu głównego i czterech celów pomocniczych powiązanych z odpowiadającymi im publikacjami wskazanymi w osiągnięciu uznaję za jednoznacznie prawidłowy i odpowiedni dla postępowania habilitacyjnego Kandydatki.

Szczególnie interesująca, a zarazem nowatorska w podejściu, okazała się realizacja celu pomocniczego osiągnięcia zatytułowana, jako **Funkcjonowanie systemów transportowych w obliczu katastrof** [Cel 2]. Realizacja tego celu nastąpiła poprzez współpracę badawczą w specjalizującym się w problematyce transportowej dr hab. Szymonem Wiśniewskim. Tym samym Habilitantka rozszerzyła swoje badania, odnoszące się do zagospodarowania terenów zagrożonych powodziami, o kontekst transportowy. W efekcie w oparciu o wspólne badania transportowo-powodziowe przeprowadzone w województwie mazowieckim w osiągnięciu znalazła się publikacja sygnowana, jako (A.2), a dalsze uszczegółowienie tych badań znalazło swoje odbicie w kolejnej zespołowej publikacji sygnowanej, jako (A.4). W następnym artykule (A.3) określono wielkość i strukturę przestrzenną zmian natężenia ruchu pojazdów w regionalnej sieci drogowej, wskutek wystąpienia zjawiska powodzi na wspomnianym

obszarze województwa mazowieckiego w Polsce. W tym celu wykorzystano również aplikację (stworzoną przez zespół badawczy z udziałem Habilitantki) we współpracy z firmą prowadzącą działalność z zakresu inżynierii oprogramowania informatycznego „Azmaticom”) służącą do wariantowego symulowaniu obciążenia sieci drogowej.

W ramach realizacji celu trzeciego pt. **Planowanie procesu ewakuacji [Cel 3]** zespół badawczy kierowany przez Habilitantkę dostrzegł potrzebę włączenia zachowań mieszkańców terenów zagrożonych powodziami w modelowanie procesu ewakuacji, co zostało zrealizowane m.in. w artykułach sygnowanych, jako (A.9 i A.8). W pierwszym artykule (A.9) zidentyfikowano lokalne determinanty samoewakuacji oraz oceniono wpływ towarzyszących jej poszczególnym etapom i formom zmian efektywności funkcjonowania regionalnego systemu transportowego, na przykładzie Regionu Wodnego Warty w Polsce. Dla określenia lokalnych uwarunkowań samoewakuacji przeprowadzono badanie kwestionariuszowe dotyczące znajomości instrukcji ewakuacji. Natomiast w drugim artykule, uwzględniono zachowania ludności w trakcie procesu ewakuacji (A.8) oraz wskazano, która z opisanych strategii ewakuacji z terenów zagrożonych powodziami jest skuteczniejsza.

Najistotniejszym dla osiągnięcia naukowego Habilitantki, jak i mojej recenzji jej działalności, jest realizacja celu czwartego pt. Ocena podatności na powódzie w kontekście ograniczania poziomu ryzyka powodziowego [Cel 4]. Tutaj Kandydatka na podstawie dokonanego przeglądu badań nad tytułowym zagadnieniem, postanowiła zaproponować własną metodę jego oceny – wskaźnik podatności na powódzie (A.10), który przetestowała analizując gminy położone w województwie mazowieckim (A.11). Stanowi to podsumowanie jej badań w zakresie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim – od aspektów związanych z ekspozycją i podatnością (głównie systemów transportowych na powódzie), po podejście wieloaspektowe wręcz kompleksowe, łączące cechy fizyczne, społeczne, ekonomiczne, środowiskowe, czy instytucjonalne zagadnienia. Jest to, więc jej autorskie osiągnięcie i niewątpliwy wkład w rozwój dyscypliny geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna. Potwierdzeniem zewnętrznym tegoż osiągnięcia i jego merytorycznej wartości jest przyznanie Habilitantce roli kierownika polskiego zespołu badań nad oceną podatności na powódzie, planowanego do realizacji w latach 2025-2027 wspólnie z zespołem austriackim, projektu pt. *Zróźnicowanie przestrzenne poziomu podatności gmin na powódzie w Polsce i Austrii* i otrzymanie znacznego finansowania przez Narodowe Centrum Nauki, w ramach konkursu OPUS 26+ LAP (E.7).

Ocena pozostałych osiągnięć dydaktycznych, organizacyjnych i popularyzatorskich wiedzy

Pani dr Marta Borowska-Stefańska ma 14-letnie doświadczenie dydaktyczne datuje się ono, bowiem od semestru zimowego roku akademickiego 2011/2012, kiedy to została zatrudniona na stanowisku asystenta na Wydziale Nauk Geograficznych Uniwersytetu Łódzkiego. Tematyka prowadzonych przez Habilitantkę zajęć jest związana przede wszystkim z: systemami informacji przestrzennej (GIS), przyrodniczymi aspektami gospodarki przestrzennej i geografią transportu. Zajęcia te prowadziła dla studentów na kierunkach: Gospodarka Przestrzenna oraz Planowanie i organizacja przestrzeni.

Ważnym osiągnięciem pani dr Marty Borowskiej-Stefańskiej w zakresie dydaktycznym były zagraniczne wykłady w ramach programu Erasmus+, dla uczestników studiów doktoranckich i licencjackich Wydziału Geografii, Turyzmu i Sportu Uniwersytetu w Oradei (Rumunia). Wykłady te realizowano w czasie dwukrotnej edycji programu Erasmus, to jest w latach 2018-2019 oraz 2021-2024, a ich tematyka była zbieżna z zajęciami prowadzonymi na Wydziale Nauk Geograficznych UŁ i zainteresowania badawczymi Habilitantki.

Zainteresowana ma również dydaktyczne doświadczenie w promotorstwie prac awansowych, jak wymienia w autoreferacie była promotorem m.in. 18 prac licencjackich, 27 prac inżynierskich oraz 14 prac magisterskich, wszystkich realizowanych na Wydziale Nauk Geograficznych UŁ. Jedna z prac promowanych przez Habilitantkę została wyróżniona w konkursie na najlepsze prace magisterskie. Ponadto Oceniana wykonywała również inne obowiązki związane z procesem dydaktycznym, była, więc także wielokrotnym recenzentem różnego typu prac (35 prac licencjackich, 25 inżynierskich i 5 magisterskich) kończących poszczególne stopnie studiów. Zajęcia, które prowadzi cieszą się uznaniem studentów, a potwierdzeniem tego są wyróżnienia uzyskiwane w plebiscytach na najlepszego nauczyciela akademickiego na Wydziale Nauk Geograficznych UŁ. Ustawicznie podnosi swoje kompetencje do prowadzenia zajęć dydaktycznych w zakresie swojej specjalizacji. Są to głównie szkolenia w zakresie geostatystyki i obsługi programów GIS, w tym zwłaszcza programów firmy ESRI. Istotnym elementem jej działalności dydaktycznej jest włączanie studentów w prace badawcze związane z działalnością naukową. Na tym polu ma również znaczące osiągnięcia, gdyż 11-krotnie była opiekunem staży studentów. Niektóre z tych staży miały również efekt naukowy w postaci współautorskich publikacji, których łączna liczba – jak w autoreferacie wskazała Habilitantka – wyniosła 7. Wartość naukowa niektórych ze wspomnianych była również znacząca, gdyż lokowano je w czasopismach, których liczba punktów MEiN wyniosła nawet 40-70.

Obok działalności naukowej i dydaktycznej Pani dr Marta Borowska-Stefańska znacząco angażuje się również w działalność organizacyjną Uniwersytetu Łódzkiego, a zwłaszcza jej macierzystego Wydziału Nauk Geograficznych. Często podejmuje się odpowiedzialnych zadań w strukturach samorządowych uczelni pełniąc funkcje pochodzące z wyboru, co wskazuje na zaufanie, jakim darzy ją społeczność akademicka. Z ważniejszych funkcji warto tu wspomnieć m.in. o roli przedstawiciela w grupie asystentów i adiunktów do Rady Wydziału Nauk Geograficznych UŁ w dwóch kadencjach: 2016-2020 i ponownie w kadencji 2024-2028. Od 2023 r. była członkiem, a w latach 2023-2024 sekretarzem Rady Instytutu Zagospodarowania Środowiska i Polityki Przestrzennej Uniwersytetu Łódzkiego. Dnia 1 października 2024 r. została powołana do pełnienia funkcji zastępcy Dyrektora Instytutu Zagospodarowania Środowiska i Polityki Przestrzennej Wydziału Nauk Geograficznych UŁ. Ponadto jest członkiem Senatu UŁ w grupie nieprofesorskiej, czyli dawnych przedstawicieli adiunktów i asystentów. Wszystkie pełnione funkcje – niejednokrotnie absorbujące czasowo – wskazują, że Habilitantka jest osobą dobrze zorganizowaną i umiejętnie dzieli czas pomiędzy pracę badawczo-naukową, dydaktyczną i organizacyjną na uczelni. Również inne funkcje, które pełniła w ramach instytutu czy wydziału Uniwersytetu Łódzkiego, wskazują na kolejną jej pozytywną cechę, jaką jest pracowitość, a zapewne takiej potrzeba, czy to w roli sekretarza w latach 2014-2017, czy redaktora naczelnego od 2018 r. w redakcji czasopisma naukowego *Biuletyn Uniejowski*. Jej zdolności organizacyjne dostrzeżono również w pracy Ośrodka Badawczego Europejskiej Polityki Przestrzennej i Rozwoju Lokalnego Uniwersytetu Łódzkiego, gdzie w latach 2016-2022 pełniła również funkcję sekretarza, a w latach 2023-2024 była członkiem jego rady naukowej. Doświadczenie i sprawność organizacyjna Habilitantki została także już niejednokrotnie wykorzystana podczas organizacji dużych konferencji naukowych o wymiarze krajowym i międzynarodowym, co jest dobrze udokumentowane również w informacjach zawartych w autoreferacie, jak i w pełnym wykazie osiągnięć.

Pani dr Marta Borowska-Stefańska jest również znacząco zaangażowana w popularyzację nauki, zarówno indywidualnie jak i zespołowo. Przykładem tego typu działalności jest jej udział w programie cyklicznych prelekcji pod nazwą *Geoczwartki*, promujących osiągnięcia badawcze łódzkiego środowiska geografów, organizowanym przez oddział łódzki PTG. Z ciekawszych osiągnięć na tym polu warto wspomnieć o jej wspólnym (z dr. hab. S. Wiśniewskim) wykładzie w dniu 2 grudnia 2022 r., pt.: *Emergency Management of Self-evacuation from Flood Hazard Areas in Poland*, w ramach seminarium na uczelni w

Stanach Zjednoczonych (na zaproszenie FAMU-FSU Engineering Department of Civil & Environmental Engineering, USA), które było tematycznie związane z prowadzonymi przez Habilitantkę badaniami zespołowymi.

Mocną stroną Habilitantki jest jej współpraca międzynarodowa. Jej zagraniczne kontakty naukowe zaczęły się już na etapie studiów licencjackich i magisterskich na kierunku gospodarka przestrzenna. Było to związane z uczestnictwem w ćwiczeniach terenowych, realizowanych wspólnie z Narodowym Uniwersytetem – Politechniką Lwowską w Ukrainie. Kontakty te były kontynuowane w następnych latach. Przykładowo w 2019 r. odbyła tygodniowy (10.02.2019–17.02.2019 r.) staż naukowy w Katedrze Projektowania Architektonicznego wspomnianej uczelni we Lwowie. W 2016 r. Habilitantka nawiązała współpracę z badaczami z Rumunii, co było związane z wyjazdem na konferencję do Spiru Haret University w Bukareszcie. Współpraca ta zaowocowała m.in. kilkoma wspólnymi artykułami naukowymi oraz wystąpieniami konferencyjnymi w 2017 r. w Bukareszcie i w 2021 r. w Pradze. W 2018 r. nawiązała współpracę z drugim rumuńskim ośrodkiem – Wydziałem Geografii, Turyzmu i Sportu Uniwersytetu w Oradei. Było to związane z jej udziałem w ramach mobilności edukacyjnej programu Erasmus+. Dzięki czemu aż 6-krotnie wyjeżdżała na cykl wykładów do tamtejszego Uniwersytetu (odpowiednio w 2018 i 2019 r. oraz w latach 2021–2024). Efektem tej współpracy były m.in. wspólne publikacje naukowe, wystąpienia konferencyjne oraz projekty badawcze składane w ramach międzynarodowych konkursów. Dzięki pracy, jako wykonawca przy niektórych projektach Habilitantka rozszerzyła współpracę międzynarodową o kolejną uczelnię tym razem słowacką Katedrę Geografii Ekonomicznej i Społecznej, Demografii i Rozwoju Terytorialnego Uniwersytetu Komeńskiego w Bratysławie, gdzie w okresie od 1.01.2022 r. do 31.12.2023 r. była wykonawcą w projekcie finansowanym przez Narodową Agencję Wymiany Akademickiej pomiędzy Polską i Słowacją. Dzięki uzyskanemu finansowaniu odbyła dwukrotnie wyjazdy naukowe do Uniwersytetu Komeńskiego w Bratysławie w dniach 20–24.06.2022 r. i 25–29.09.2023 r. Dodatkowym efektem współpracy Habilitantki z pracownikami naukowymi Uniwersytetu Komeńskiego w Bratysławie były wspólnie przygotowane i zaprezentowane referaty na konferencji naukowej, publikacje w formie artykułów naukowych oraz złożony do konkursu projekt badawczy.

Podsumowując międzynarodową aktywność naukową Habilitantki należy stwierdzić, że jej przejawy – dobrze udokumentowane w autoreferacie i wykazie osiągnięć – możemy odnaleźć we współpracy z pracownikami z ośrodków naukowych m.in. w: Niemczech,

Słowacji, Stanach Zjednoczonych i Szwecji. Oczywiście zakres formalny współpracy, jak i jej efekty (wspólne uczestnictwo w konferencjach międzynarodowych, pisanie projektów naukowych czy publikowanie wyników prac) są zróżnicowane, ale niewątpliwie pozytywnie wpłynęły na rozwój naukowy Habilitantki i jej rozpoznawalność w zakresie tematyki poruszonej w cyklu publikacji osiągnięcia naukowego, a także dalsze doskonalenie przyjętej metodologii w zakresie zarządzania ryzykiem powodziowym.

Za znaczący należy uznać dorobek publikacyjny Habilitantki, zwłaszcza po uzyskaniu stopnia doktora w 2014 r. Lata 2011-2014 obejmujące okres zatrudnienia przed doktoratem to zaledwie 8 publikacji, w tym 5 artykułów i 3 rozdziały w monografiach. Znaczący wzrost liczby publikacji następuje po obronie doktorskiej i dotyczy okresu lat 2015-2024. W okresie wspomnianych 10 lat Habilitantka opublikowała łącznie aż 91 pozycji, w tym 3 monografie, 82 artykuły i 6 rozdziałów w monografiach. Analizując zestawienie publikacji dokonane w tabeli nr 4 doślanego wykazu osiągnięć naukowych należy uznać to za bardzo dobry wynik, a wręcz wyróżniający - by nie epatować czytelnika bardziej ekspresyjnymi określeniami. Na wyróżnienie zasługuje duża regularność publikacyjna w analizowanym 10-leciu. Przytaczając tylko za wspomnianą tabelą nr 4 najważniejsze liczby, to w 2015 r. było to 7 publikacji, w kolejnych latach odpowiednio: 2015 r. – 11, 2017 r. – 8, 2018 r. – 9, 2019 r. – 7, 2020 r. – 8, 2021 r. – ponownie 8, 2022 r. – 11, 2023 r. – również 11 i 2024 r. – także 11. Systematycznie rośnie też liczba punktów ministerialnych uzyskiwanych za wspomniane publikacje, od 81 punktów w 2015 r. i odpowiednio w 2016 r. – 91, 2017 r. – 73, 2018 r. – 110, 2019 r. – 425, 2020 r. – 620, 2021 r. – 725, w 2022 r. – 1105, 2023 r. – 1030 i w 2024 r. – 885 punktów. Łącznie we wspomnianych podlegających ocenie latach 2015-2024 Habilitantka zgromadziła 5184 punktów MEiN, co daje również bardzo dobre uśrednione wskaźniki przeliczeniowe. Pośrednio świadczy to o dobrym rozeznaniu Autorki w rynku wydawniczym i odpowiednim kierowaniu artykułów do wysoko punktowanych czasopism. Nie dziwi – w związku z tak dobrymi wynikami publikacyjnymi – wielokrotne nagrody rektorskie różnego stopnia, zarówno indywidualne, jak i zespołowe uzyskiwane przez Kandydatkę. Aby nie popaść w zachwyt nad przytoczonymi statystykami należy jednakże zauważyć, że większość omawianych publikacji to prace zespołowe, mniejszej lub większej grupy autorów i tylko niewielka ich liczba to indywidualne opracowania Autorki. Jednakże może to „znak naszych czasów” promujący prace zespołowe, a nie indywidualne dokonania, a także dzielących punkty MEiN zgodnie z liczbą autorów, a wręcz namnażających wspomniane punkty, jeżeli współautorzy artykułu pochodzą z różnych ośrodków naukowych.

Wniosek końcowy

W podsumowaniu mojej recenzji stwierdzam:

1. Pani **dr Marta Borowska-Stefańska** po uzyskaniu stopnia doktora nauk o Ziemi w zakresie geografii społeczno-ekonomicznej w 2014 r. znacznie powiększyła swój dorobek naukowy zarówno w sferze poznawczej, metodycznej, jak i praktycznej geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej. Do realizacji badań w tej dwudzielnej dyscyplinie jest dobrze przygotowana również pod względem formalnym, kończąc wcześniej adekwatne kierunki studiów. W ostatnich latach kandydatka rozszerzyła swoje badania w kierunku zarządzania ryzykiem powodziowym, co też potwierdziła odpowiednimi studiami podyplomowymi.

2. Jako osiągnięcie naukowe (rozprawę habilitacyjną) Pani **dr Marta Borowska-Stefańska** wskazała cykl aż 11 publikacji o zbiorczym tytule ***Rola ekspozycji i podatności terenów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi w ocenie ryzyka***. Artykuły te są wynikiem jej prac indywidualnych (2 > A.10, A.11), a także zespołowych, realizowanych we współpracy z autorami polskimi (6 > A.1–A.6), jak i zagranicznymi (3 > A.7–A.9). Wspomniane powyżej osiągnięcie naukowe spełnia podstawowe warunki przypisane rozprawom habilitacyjnym, ponieważ zawiera wyniki własnych badań i stanowi znaczący wkład w rozwój dyscypliny geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna.

3. Pozytywnie oceniam również dorobek bibliometryczny Habilitantki zaprezentowany w osiągnięciu naukowym, pierwszy artykuł (A.1) ma Impact Factor czasopisma, w którym został zamieszczony na poziomie ponad 5, drugi (A.2) - 1,3; trzeci (A.3) - na poziomie ponad 4, a czwarty (A.4) na poziomie ponad 1. Również dobra jest liczba punktów MEiN (od 140, poprzez 70, po 35 i 20) przyznanych czasopismom, w których zamieszczono omawiane artykuły.

4. Oceniając pozostały dorobek naukowy Habilitantki stwierdzam, że Kandydatka - już po uzyskaniu stopnia doktora - opublikowała łącznie 91 publikacji, w tym 3 monografie (jedyna autorska to praca podoktorska), 6 rozdziałów w monografiach (wszystkie współautorskie) i 82 artykuły naukowe (w tym 14 autorskich). Jednakże jak dostrzegamy w zestawieniu większość tych publikacji to opracowania zespołowe. Artykuły gdzie Kandydatka była jedyną autorką, pochodzą głównie z lat 2015-2018. W licznych publikacjach współautorskich, sama zainteresowana określa najczęściej swój udział na zmiennym poziomie 25-35-40-50%. Dorobek ten uznaję również za znaczący, gdyż jest stosunkowo spójny pod względem tematycznym i wartościowy pod względem merytorycznym. Wyróżniający jest też czynny udział kandydatki w konferencjach naukowych o zasięgu międzynarodowym, krajowym i regionalnym; łącznie po doktoracie wygłosiła, jako autorka 33 referaty na konferencjach, w tym większość z nich to wystąpienia krajowe (23) oraz mniej liczne (10), lecz znaczące pod względem merytorycznym, referaty wygłoszone poza granicami naszego kraju m.in. w: Bangkoku, Waszyngtonie, Meksyku, Dublinie, Paryżu, Pradze, Bukareszcie i Oradei.

5. Bardzo dobrze oceniam dorobek Habilitantki w realizacji projektów badawczych, których tematyka w przeważającej mierze jest zgodna z problematyką zaprezentowaną w jej osiągnięciu naukowym. Łącznie prowadziła badania w 5 projektach zrealizowanych, a 2 kolejne o znaczeniu międzynarodowym są w początkowej fazie realizacji. Wśród zrealizowanych kierowała 2 projektami badawczymi i pracowała, jako wykonawca w 3 innych projektach. Dwa wspomniane projekty zrealizowane to granty międzynarodowe przyznane przez Narodową Agencję Wymiany Akademickiej, a trzy pozostałe to projekty kierowane na konkursowe edycje (Opus, Miniatura) Narodowego Centrum Nauki.

6. Wysoko oceniam aktywność i współpracę międzynarodową Habilitantki, czego przejawem są jej liczne zagraniczne staże i wyjazdy badawcze (m.in. do: Niemiec, Słowacji, Rumunii i USA). Duża część tych wyjazdów, zwłaszcza do Rumunii, związana była z programem dydaktycznym Erasmus, stąd seria cyklicznych wykładów realizowanych tam przez Kandydatkę. Bardzo dobrze oceniam także jej aktywność organizacyjną, czego przejawem są liczne wybieralne funkcje przedstawicielskie do rady wydziału i senatu Uniwersytetu Łódzkiego, a ich zwieńczeniem jest funkcja zastępcy dyrektora Instytutu Zagospodarowania Środowiska i Polityki Przestrzennej Wydziału Nauk Geograficznych UŁ powierzona jej z dniem 1.10.2024 r.

7. Wyróżniająco oceniam działalność dydaktyczną pani dr Marty Borowskiej-Stefańskiej, która – poza wynikającymi z obowiązków nauczyciela akademickiego, zajęciami ze studentami z przedmiotów takich jak GIS czy geografia transportu – była m.in. promotorem: 18 prac licencjackich, 27 prac inżynierskich oraz 14 prac magisterskich; sporządziła również znaczną liczbę recenzji takich prac. Wszystkie te prace i zajęcia realizowane są na Wydziale Nauk Geograficznych UŁ. Ustawicznie podnosi swoje kompetencje do prowadzenia zajęć dydaktycznych, zwłaszcza w zakresie GIS. Zajęcia, które prowadzi cieszą się uznaniem studentów, a potwierdzeniem tego są wyróżnienia uzyskiwane w plebiscytach na najlepszego nauczyciela akademickiego wydziału UŁ, na którym pracuje. Ważnym osiągnięciem Habilitantki w zakresie dydaktycznym były wielokrotne, już wspomniane, zagraniczne wykłady w ramach kilku edycji programu Erasmus+, dla uczestników studiów doktoranckich i licencjackich Wydziału Geografii, Turyzmu i Sportu Uniwersytetu w Oradei (Rumunia).

Biorąc pod uwagę wszystkie powyżej przedstawione aspekty oceny stwierdzam, że Pani **dr Marta Borowska-Stefańska w pełni spełnia wymogi ustawowe** (Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późniejszymi zmianami) stawiane kandydatom do stopnia doktora habilitowanego, w dyscyplinie geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna. Przedkładam, zatem komisji habilitacyjnej wniosek o dopuszczenie dr Marty Borowskiej-Stefańskiej do dalszych etapów postępowania habilitacyjnego.

Opole, dnia 30 marca 2025 r.

Stanisław Koziarski